

แบบฟอร์ม Knowledge Capture การขอคืนพื้นที่ และการดำเนินงานพัฒนาเรือปลูกใหม่

สรุปโดย.....นายธเนศ ตั้งฉันทพัฒน์.....หน่วยงาน องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ภาคเหนือล่าง

๑. บริบท หรือความเป็นมา

ตามที่องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ ได้กำหนดมาตรการป้องกันการบุกรุกพื้นที่สวนป่าเศรษฐกิจ และให้งานสวนป่าฯ ดำเนินงานแก้ไขปัญหาการบุกรุกพื้นที่สวนป่าโดยราษฎรมีส่วนร่วม

๒. วิธีการ / ขั้นตอน หรือกระบวนการที่ได้เรียนรู้

๒.๑ ตรวจสอบพื้นที่สวนป่า และนำข้อมูลการถูกรุกพื้นที่ เข้าปรึกษาพูดคุยกับทางผู้นำหมู่บ้าน ให้เข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของงานสวนป่า และเข้าใจปัญหาของชาวบ้าน จนได้ข้อสรุปว่ารูปแบบการขอคืนพื้นที่นั้น ให้ทางชาวบ้านที่ทำเกษตรในพื้นที่ยังคงทำกินได้อยู่ในรูปแบบวนเกษตร

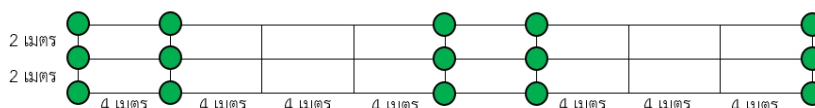
๒.๒ ประชุมร่วมกับทางผู้นำหมู่บ้าน เพื่อชี้แจงการดำเนินงาน พร้อมนัดหมายเพื่อทำการสำรวจจริงวัดขอบเขต ให้ชาวบ้านทราบว่าพื้นที่ใครบ้างที่ต้องดำเนินการขอคืนพื้นที่

๒.๓ จากการประชุมร่วมกับทางผู้นำหมู่บ้าน และชาวบ้าน แบ่งเป็น ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีความยินดีคืนพื้นที่ และกลุ่มที่ยังไม่ยอมยกคืน และได้มีข้อเสนอแนะและข้อแนะนำต่างๆ พร้อมทั้งนำหลักฐาน ส.ป.ก. มายืนยัน ทำให้ทางสวนป่ารับทราบถึงปัญหาการซ้อนทับของพื้นที่สวนป่ากับพื้นที่ ส.ป.ก.

๒.๔ งานสวนป่า จึงมีการนำปัญหา ข้อเสนอแนะ และข้อแนะนำ มาปรับปรุงรูปแบบการขอคืนพื้นที่ โดยปรึกษารื้อกับผู้บังคับบัญชาขั้นต้น และผู้บังคับบัญชาขั้นถัดไป เมื่อได้รับแนวทางการดำเนินจากผู้บังคับบัญชา งานฯ จึงได้นำเข้าประชุมหมู่บ้านอีกครั้งหนึ่ง แต่ก็ยังมีชาวบ้านที่ยังไม่ยอมรับในแนวทาง และได้มีการประชุมร่วมอีกหลายครั้ง

๒.๕ งานฯ ได้นำประสบการณ์จากการเข้าร่วมประชุมมาปรับปรุงการดำเนินงานเนื่องจากวงประชุมเป็นวงกว้าง มีคนเข้าร่วมหลายคน เมื่อมีคนที่ยังไม่ยอมรับในแนวทาง ทำให้ชาวบ้านคนอื่นเกิดความลังเลตาม งานฯ จึงพิจารณาแล้วเห็นว่าพื้นที่แปลงปี ๒๕๓๔ ที่อยู่ในโซนของ บ้านโกช่วย ชาวบ้านส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี จึงเลือกพื้นที่ แปลงปี ๒๕๓๔ ดำเนินการก่อน พร้อมทั้งมีการพูดคุยปรับปรุงแนวทางกันต่อเนื่อง จนได้ข้อสรุปว่าจะให้ชาวบ้านดำเนินการทำการเกษตรปกติไปก่อน จนกว่าพื้นที่ตรงนั้นงานสวนป่าจะเข้าดำเนินการปลูก และพื้นที่ใดเมื่อถึงการดำเนินการปลูกจะเข้าทำแบบวนเกษตร โดยทางสวนป่าจะดำเนินการปลูกต้นสัก ระยะห่างระหว่างแถว ๔ เมตร ในแถวแต่ละต้นห่างกัน ๒ เมตร และเว้นช่องว่างไว้ ๑๒ เมตร เพื่อให้ชาวบ้านสามารถทำการเกษตรได้ สรุปได้ว่าในพื้นที่ ๑ ไร่ หรือ ๑,๖๐๐ ตารางเมตร ชาวบ้านจะมีพื้นที่ทำกินในช่องว่าง ๑๒ เมตรอยู่ ๙๖๐ ตารางเมตร หรือ ๒.๔ งาน

/รูปภาพ...

๒.๖ พื้นที่ แปลงปี ๒๕๓๔ เนื้อที่ ๑,๐๘๓ ไร่ ทางสวนป่าได้ดำเนินการแบ่งบล็อกใหม่ เป็น ๓ บล็อก เพื่อให้ง่ายต่อการบริหารจัดการ โดยดำเนินการปลูกในปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕

๓. เทคนิคหรือกลยุทธ์ที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้

๓.๑ เสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน พุดคุยทำความเข้าใจ แลกเปลี่ยนข้อมูล ทศนคติ และ แนวความคิด พร้อมทั้งตั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมพุดคุยด้วย

๓.๒ ใช้ความจริงใจ หรือจิตวิทยาในการพุดคุย เพื่อให้ชุมชนเข้าใจในบทบาทหน้าที่ และเหตุผล ในการดำเนินงาน แต่แฝงความเข้าใจกับชุมชนด้วย เพราะชุมชนจะต้องสูญเสียผลประโยชน์ ที่ตัวเองได้อยู่ไป โดยหาจุดกึ่งกลางที่เราสามารถดำเนินการได้ และชุมชนก็รู้สึกสูญเสีย ทั้งหมด เพราะถ้าชุมชนรู้สึกสูญเสียทั้งหมด จะทำให้เกิดการต่อต้าน เนื่องจากชุมชนทำไปไม่ได้ ประโยชน์อะไร แล้วยังสูญเสียผลประโยชน์ที่ตัวเองได้รับอยู่

๓.๓ สรุปและประเมินผลจากการพุดคุยทุกครั้ง เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาคิดวิเคราะห์ในการ ปรับปรุงแนวทางการดำเนินให้ดีขึ้น

๓.๔ ต้องรู้จักอดทน อดกลั้น เป็นอย่างสูง เนื่องด้วยการพุดคุยกับคนกลุ่มใหญ่ เราจะพบเจอกับ ผู้คนที่หลากหลายความคิด หลากหลายนิสัย ให้เริ่มจากคนที่พุดคุยทำความเข้าใจได้ง่าย พร้อมจะแลกเปลี่ยนความคิดและยินยอมทำในสิ่งที่ถูกถึงแม้ตัวเองจะเสียประโยชน์ก่อน จากนั้นค่อยขยายไปยังบางคนที่พุดคุยยังงี้ก็ไม่พยายามทำความเข้าใจ ไม่ยอมเสียผลประโยชน์ถึงแม้ จะรู้ว่าผิด

๓.๕ เมื่อการดำเนินการกระบวนการส่วนร่วม ด้วยไม่อ่อนไม่ได้ผล ต้องดำเนินการยกระดับ มาตรการให้สูงขึ้น โดยการแจ้งว่าอาจมีการดำเนินการตามกฎหมายถ้าการพุดคุยของเรายังไม่ สามารถหาข้อตกลงได้ ซึ่งเราก็ไม่ได้ต้องการให้การดำเนินการไปถึงนั้น แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นถ้า กระบวนการมีส่วนร่วมไม่ได้ผลจริงๆในบางชุมชน ก็ต้องดำเนินการตามกฎหมายต่อไป

๔. ประเด็นความรู้ที่สำคัญ

สามารถนำแนวทางนี้ ไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับแต่ละสถานที่และสถานการณ์ พร้อมทั้ง ความเข้าใจด้านจิตวิทยา เราสามารถนำไปปรับใช้ได้กับทุกงาน

๕. บทสรุป

๕.๑ สวนป่าแม่กุ - แม่สอด (โครงการ ๕) องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เขตตาก ได้รับคืนพื้นที่ บุกรุกนำมาพัฒนาหรือปลูกใหม่ เพื่อให้การจัดการสวนป่าทางด้านเศรษฐกิจมีประสิทธิภาพใน การใช้ประโยชน์พื้นที่สวนป่ามากขึ้น

๕.๒ เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาบุกรุกพื้นที่ และป้องกันการบุกรุกการบุกรุกเพิ่มเติม

๕.๓ เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์สูงสุดในพื้นที่